

ACC. N:R M. 11469:1-4.

Landskap: Öland Upptecknare: Oskar Danielsson, Kastlösa
Härad: Gräsånd Berättare: " " "
Socken: Kastlösa Berättarens yrke: lantbrukare
Uppteckningsår: 1948 Född år 1896 i Kastlösa

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hämtak.

s. 1-4.

LuF. 62

125/222 c

Acc. n:r M. 11469:1.

LUF 62

320

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Öland

Härad: Svärgård Klm

Socken: Kastlösa

Uppteckningsår: 1948

Uppgifterna lämnade av

Namn: Landt. Oskar Danielsson

Adress: St. Halby. Kastlösa ✓

Födelseår och födelseort: 1896. Kastlösa

Kvar - Kastlösa 76 Klm

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
  - a. för närvarande?
  - b. för 10 år sedan?
  - c. för 20 år sedan?
  - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Både halmtak och vasstak.

2. På stående täkt eller liggande täkt och bunden med gallrisrad

3. Halmen skall vara lika (träd) fin som en vasskärve å, då kan ett halmtak ligga i 30-40 år.

4. För närvarande 50 procent 10. år sedan 70. perc. 20 år 70. perc. 50. år 90. perc.

5. Nej.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens *dialekt*.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Ständtäck Liggande täkt

6. Gallurerad träd
7. man lägger ut halmen i väv ännu vått och sedan lägger man på en ribba uppå och binder 60 cm. mellan varje träd.
- B. Täkt uppå gamla halmtak sticker ett träd inifrån och om ribban och binder gär också.

9. En täckskoja till att driva taket och göra det slätt jämt och fint.

M. 11469:3.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

Man använder kniptång och står på ribben när man binder.

12. Hur beredes
a. långhalmen?

Som vassen är i kärvar

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

Båda delarna går.

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

ja.

c. Hur behandlas takskägget?

Skivas upp varje varv.

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

ja.

14. a. Hur ryggas taket?

Det går att använda takpapp och spåntak och tegelpannor och halvt med nät över.

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

Två man.

10M. 11469:4.

Det har inte använts på 35 år

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

Stående läkt liggande läkt.

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

ja med Torv uppå halmen

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

När någon tak skulle täckas

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Lanttk.

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.